

Toubache proti Francii, rozsudek ze dne 7. 6. 2018 - K použití zbraně policistou proti unikajícímu vozidlu při provádění zákonného zatčení

Stěžovatel: Toubache

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 19510/15

Datum: 07.06.2018

Článek Úmluvy: čl. 2 odst. 2

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: policejní násilí/použití síly, právo na život, zákonné zatčení nebo uvěznění

Český právní řád: čl. 6 Listiny základních práv a svobod
§ 32 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
§ 51 a 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Významnost: 3

K použití zbraně policistou proti unikajícímu vozidlu při provádění zákonného zatčení

Autorský komentář:

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) se týká otázky použití zbraně policistou, který použil střelnou zbraň se snahou zastavit unikající vozidlo, ve kterém se nacházely osoby podezřelé ze spáchání majetkových trestných činů. Policisté použili nejprve mírnější prostředky k jeho zastavení, které ovšem nebyly účinné. Zasahující policista, který byl zpočátku i ohrožen na životě najížděním vozidla proti němu, se musel v rámci krátkého časového okamžiku rozhodnout, zda použije střelnou zbraň, neboť existovala velká pravděpodobnost, že vozidlo unikne. Soud na straně jedné uvedl, že nechce vnitrostátním orgánům ukládat neúnosné břemeno, neboť smrt syna stěžovatelů nastala v rámci akce, na kterou policisté museli reagovat bez předcházející přípravy. Soud i přesto uzavřel, že z důvodu nepřítomnosti bezprostředního nebezpečí, které by představoval řidič, a současné neexistence naléhavosti zastavit vozidlo smrt syna stěžovatelů byla výsledkem použití síly, která v tomto případě nebyla zcela nezbytná pro provedení zákonného zatčení ve smyslu článku 2 odst. 2 písm. b) Úmluvy.

Tento rozsudek je z pohledu české právní úpravy důležitý pro správnou aplikaci zákonných pravidel a případné soudní posouzení přiměřenosti použití zbraně policií při zatýkání osob podezřelých ze spáchání trestných činů. Trestní zákoník v § 32 uvádí oprávněné použití zbraně jako jednu z okolností vylučujících protiprávnost, přičemž stanoví, že „trestný čin nespáchá ten, kdo použije zbraně v

mezích stanovených jiným právním předpisem“, kterým je v případě použití zbraně policistou zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPol“). V ustanovení § 51 ZPol je vymezeno, že policista je oprávněn použít při zákroku donucovací prostředek a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen. Konkrétní podmínky pro použití zbraně vztahující se na uvedený konkrétní případ jsou uvedeny v ustanovení § 56 ZPol, a to konkrétně v odst. 1 písm. b), c), f), a g), přičemž písm. g) § 56 odst. 1 ZPol, které umožňuje použití zbraně policistou i v případě, že osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek, hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, Soud vyloučil, neboť ke střelbě došlo až následně poté, co řidič ujíždějícího vozidla dvakrát najížděl na policistu a bezprostředně ho ohrožoval na životě („policista O. G. začal střílet v momentu, kdy se vozidlo začalo ve zvyšující se rychlosti vzdalovat a dělat kličky“ - bod 43 rozsudku Soudu, kdy už „nebyl v ohrožení“ - bod 47 rozsudku Soudu), přičemž „nebylo tvrzeno, že by způsob řízení vozidla za okolností tohoto případu byl přímo nebezpečný pro ostatní účastníky silničního provozu“ (bod 47 rozsudku Soudu). Tím fakticky došlo i k vyloučení možnosti použití písm. písm. f) § 56 odst. 1 ZPol, podle kterého policista může použít zbraň, nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a nezastaví na opětovnou výzvu nebo znamení. Ve vztahu k okolnostem tohoto případu by tedy zbývala možnost aplikovat ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) ZPol, podle něhož policista je oprávněn použít zbraň, jestliže se jedná o nebezpečného pachatele, proti němuž se zakrojuje, a ten se na výzvu policisty nevzdá, případně písm. c) § 56 odst. 1 ZPol, které upravuje případ, kdy se jedná o zamezení útěku nebezpečného pachatele, jehož není možné zadržet jiným způsobem. V obou případech naše úprava váže možnost použití střelné zbraně na nebezpečného pachatele, což Soud konkretizuje na pachatele, který „představuje hrozbu pro život nebo fyzickou integritu nebo je podezřelý ze spáchání násilného trestného činu“ (srov. bod 35 a 45-48 rozsudku Soudu). Důležitá je i subsidiarita stanovená v § 56 odst. 2, 3 ZPol (srov. body 49-51 rozsudku Soudu). Zajímavá je v tomto rozhodnutí i skutečnost, že Soud rozlišuje „nebezpečnost a odhodlání řidiče“, což však není podle jeho názoru možné vztahovat i na pasažéry ve vozidle (smrtelně byl střelbou zraněn jeden z pasažérů), neboť jen řidič je odpovědný za nebezpečné manévry (srov. bod 47 rozsudku Soudu).

Při porovnání závěrů Soudu a naší zákonné úpravy pro použití zbraně podle § 56 odst. 1 ZPol je třeba konstatovat, že naše právní úprava je nepochybně z hlediska tohoto rozhodnutí vyhovující, ale je třeba ji v jednotlivých, zejména hraničních případech aplikovat na základě všestranného posouzení všech okolností konkrétního skutku a poměřování přiměřenosti zásahu policie v souladu s judikaturou Soudu. Podstatné pro posuzování takových případů následně bude to, zda unikající osoby ve vozidle v daném okamžiku stále představují bezprostřední ohrožení, a také to, z jakého trestného činu jsou tyto osoby podezřelé. Jestliže tyto osoby nebyly podezřelé ze spáchání násilných trestných činů a nebylo ani tvrzeno, že by osoby ve vozidle byly ozbrojené nebo že by si byl policista myslel, že se jednalo o teroristický útok, a přitom směřoval výstřel na vozidlo takovým způsobem, že hrozilo, že zraní nebo usmrtí několik cestujících ve vozidle, čelil velkému riziku. Takový stupeň rizika pro život může být odůvodněný jedině v případě, že výstřel ze zbraně je poslední možnost s cílem zabránit zjevnému a bezprostřednímu nebezpečí, které představuje řidič vozidla, aby se mu podařilo uniknout, a proto riziko pro život pasažérů vycházející z použití střelné zbraně musí být v tomto případě posouzeno ve světle (ne)přítomnosti bezprostředního nebezpečí, které by představoval řidič, a současné (ne)existence naléhavosti zastavit vozidlo.

Velmi důležitý je i závěr Soudu, že je v tomto ohledu příslušný rozhodovat jen o odpovědnosti státu na základě Úmluvy. Odpovědnost podle Úmluvy je založena na ustanoveních v ní obsažených, která jsou vykládána ve světle předmětu a cíle Úmluvy, přičemž do úvahy se berou všechna relevantní pravidla a principy mezinárodního práva. Odpovědnost státu, která vychází z aktů jeho orgánů, zástupců nebo zaměstnanců, by se neměla zaměřovat s vnitrostátní právní otázkou individuální trestní odpovědnosti, kterou posuzují vnitrostátní soudy. V působnosti Soudu není vynášet

rozhodnutí o vině nebo nevině ve smyslu trestního práva (viz bod 38 a 39 rozsudku Soudu níže). Z těchto hledisek by proto nemělo samotné rozhodnutí, ve kterém Soud shledá odpovědnost státu za porušení čl. 2 Úmluvy, v takovýchto případech zásadně vést k povolení obnovy v původním řízení, v němž bylo rozhodováno o individuální trestní odpovědnosti, neboť tu podle tohoto rozsudku posuzují vnitrostátní soudy.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelé, pan a paní Toubache, jsou rodiči pana N. T. V noci z 27. na 28. listopadu 2008 bylo policejní hlídkou pronásledováno vozidlo, ve kterém se nacházely tři osoby, včetně pana N. T. Tyto osoby krátce předtím ukradly palivo a vloupaly se do prádelny. Policisté v průběhu pronásledování použili světelné a zvukové znamení a vystřelili i speciální zbraní zvanou „flash-ball“. Vozidlo i navzdory varováním nezastavilo a následně se ocitlo před jinou policejní hlídkou, která právě vyšetřovala dopravní nehodu. Policisté, kteří pronásledovali vozidlo s unikajícími osobami, zastavili těsně za ním. Jeden z policistů, pan O. G., vystoupil z auta a zvolal „Policie, zastavte!“ Řidič pronásledované vozidlo i přesto ve velké rychlosti nasměroval přímo na tohoto policistu. Ten se vozidlu vyhnul a vystřelil šestkrát směrem k unikajícímu vozidlu. Pokusil se zasáhnout nejprve pneumatiky a s přibývajícím vzdáleností střílel i do spodní části vozidla, ale vozidlo i přesto uniklo. O několik desítek minut později bylo nalezeno mrtvé tělo pana N. T.

Z vyšetřování následně vyplynulo, že N. T. zemřel pátým nebo šestým výstřelem policisty O. G. Z tohoto důvodu bylo proti němu zahájeno trestní stíhání pro vědomé použití násilí s následkem smrti osobou požívající veřejnou moc a oprávněnou nosit zbraň. Vyšetřující soudce následně překvalifikoval skutek na usmrcení z nedbalosti a vydal trestní příkaz. Odvolací soud ovšem zrušil tento příkaz s odůvodněním, že pan O. G. není trestně odpovědný a nemělo by být vůči němu vedeno trestní řízení, jelikož použití zbraně bylo zcela nezbytné pro zastavení vozidla. Kasační soud následný opravný prostředek stěžovatelů zamítl.

Odvolávajíc se na článek 2 Úmluvy stěžovatelé před Soudem namítali, že zastřelení jejich syna nebylo přiměřené cíli, který byl sledován, tj. zákonnému zatčení osob podezřelých ze spáchání trestného činu.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY
2. Stěžovatelé namítají, že střelba na jejich syna nebyla přiměřená sledovanému cíli. Dovolávají se čl. 2 Úmluvy, který zní takto:

„1. Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života (...).

2. Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není víc než zcela nezbytné, při:
3. a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí;
4. b) provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené;

(...)“

27. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

28. K přijatelnosti

29. Vzhledem k tomu, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy a že nebyl shledán žádný jiný důvod nepřijatelnosti, Soud ji prohlašuje za přijatelnou.

30. K odůvodněnosti

31. Tvrzení stran

32. Stěžovatelé zdůrazňují zejména následující: skutky, ze kterých byly osoby nacházející se ve vozidle podezřelé, nepředstavovaly násilné trestné činy; že tyto osoby v momentu střelby již nepředstavovaly pro nikoho hrozbu pro život nebo fyzickou integritu; že bylo prakticky nemožné, aby výstřel ze vzdálenosti více než 20 metrů trefil část vozidla, které by způsobilo jeho zastavení; že naopak pravděpodobnost zásahu osoby nacházející se ve vozidle se zvyšovala – soudci v tomto případě poukázali na vzdálenost vozidla, jeho kličkování, slabou osvětlenost a mechanické vlastnosti zbraně v důsledku zpětného rázu. Dále se domnívají, že pokud se řidič vozidla opravdu snažil srazit policistu O. G., ten věděl, že se ve vozidle nacházeli i další pasažéři, kteří naopak neměli v úmyslu spáchat násilný trestný čin: policista O. G. měl namísto vědomého riskování jejich života zvážit opatření, které by bylo méně závažné, jako například dále sledovat dané vozidlo.
33. Stěžovatelé nesouhlasí s tvrzením vlády, která připodobňuje tři osoby přítomné ve vozidle k jedinečné „entitě“ s jedinou a stejnou vůlí, jelikož jejich syn nebyl vůbec odpovědný za manévry řidiče vozidla. Tvrdí, že pátý a šestý výstřel byly vykonány horizontálně, směrem k zadní části vozidla a že byly zamířeny na cestujícího na zadním sedadle. Stěžovatelé tak uzavírají, že výstřel, kterým byl zasažen jejich syn, nebyl zcela nezbytný a byl zjevně nepřiměřený sledovanému cíli.
34. Vláda uvádí, že zákonný a regulační rámec definující okolnosti, za kterých policisté mohli použít sílu a zbraň, je v souladu s ustanoveními čl. 2 Úmluvy.
35. Vláda se domnívá, že chování osob nacházejících se ve vozidle během jejich útěku potvrzuje jejich odhodlání vyhnout se zatčení a tím pádem i jejich nebezpečnost. Tyto osoby se pak dvakrát pokusily vrazit do policisty a vykonaly manévry, které byly nebezpečné pro osoby nacházející se na cestě. Domnívá se, že osoby nacházející se ve vozidle nejenže představovaly nebezpečí odůvodňující nutnost jejich zatčení, ale že ani žádný z jiných prostředků nebyl účinný, a proto použití síly s pomocí zbraně bylo zcela nezbytné.
36. Vláda považuje za prokázané, že policista O. G. nemířil na pasažéry ve vozidle, jelikož výstřely byly směřovány na spodní část vozidla, a že policista O. G. prokázal svou zdrženlivost při použití své zbraně tím, že přestal střílet, když bylo vozidlo vzdáleno příliš daleko. Zdůrazňuje, že tato situace se odehrála v extrémně krátkém čase.
37. Vláda na závěr uvádí, že použití zbraně policistou O. G., který konal v napjaté situaci, bylo zcela nezbytné pro zajištění ochrany všech osob proti nezákonnému násilí a pro zákonné zatčení a bylo to tak odůvodněno ve smyslu čl. 2 Úmluvy.
38. Hodnocení Soudu
39. a) Obecné zásady
40. Soud odkazuje na své předcházející rozsudky McCann a další proti Spojenému království (ze dne 27. 9. 1995, Série A č. 324); Giuliani a Gaggio proti Itálii ([velký senát], č. 23458/02, § 174-182, ESLP 2011 [extrakty]); Makaratzis proti Řecku ([velký senát], č. 50385/99, § 56-60, ESLP 2004-XI); stejně jako na novější rozsudky Aydan proti Turecku (č. 16281/10, § 63-71, ze dne 12. 3. 2013); Guerdner a další proti Francii (č. 68780/10, § 61-62, ze dne 17. 4. 2014); Armani Da Silva proti Spojenému království ([velký senát], č. 5878/08, § 244-248, ESLP 2016), které stanovují obecné zásady dovozené judikaturou ve vztahu k použití smrtící síly.
41. S ohledem na čl. 2 odst. 2 písm. b) Úmluvy legitimní cíl provádění zákonného zatčení může odůvodnit ohrožení lidského života pouze v případě, že je to zcela nezbytné. Soud připomíná, že jako obecné pravidlo se nejedná o takovou nezbytnost v případě, že o osobě, která má být zatčena, je známo, že nepředstavuje hrozbu pro život nebo fyzickou integritu a není podezřelá ze spáchání násilného trestného činu, a to i v případě, že nepoužití smrtící síly by mohlo vést k nemožnosti zatčení unikající osoby (Natchova a další proti Bulharsku [velký senát], č. 43577/98 a 43579/98, § 95 a 107, ESLP 2005-VII; Juozaitiene a Bikulčius proti Litvě, č. 70659/01 a 74371/01, § 78 a následující, ze dne 24. 4. 2008; a Guerdner, viz výše, § 63). Použitá síla musí být krom toho striktně přiměřená sledovaným cílům (Mc Cann a další, viz výše, § 148-149; a Guerdner, viz výše, § 62).

42. Nicméně, s ohledem na obtížnost posláni policie v současné společnosti, nepředvídatelnost lidského chování a nevyhnutelnost rozhodování v rámci operací při zohlednění priorit a zdrojů, Soud vykládá rozsah pozitivních závazků vnitrostátních orgánů tak, aby na ně nekladl neúnosné břemeno (Makaratzis, viz výše, § 69). Soud tak připomíná, že použití síly je možné odůvodnit, pokud se zakládá na upřímném přesvědčení, které z dobrých důvodů bylo považováno za správné v daném čase, ale později se ukáže jako chybné (Mc Cann a další, viz výše, § 200; a Armani Da Silva, viz výše, § 244-248).
43. Soud se dále domnívá, že se musí vyhnout převzetí role soudce rozhodujícího ve věci samé, který je příslušný pro posouzení faktických okolností, pokud to není nevyhnutelné z důvodů okolností konkrétního případu. Pokud vnitrostátní řízení proběhla, není v principu úlohou Soudu, aby došlo k nahrazení skutkových zjištění svou vlastní verzí na základě důkazů, které mu byly předloženy (Giuliani a Gaggio, viz výše, § 180; a Aydan, viz výše, § 69).
44. Proto, pokud Soud musí být obzvláště obezřetný v případech tvrzených porušení čl. 2 a 3 Úmluvy, ve kterých již proběhla trestní řízení před vnitrostátními soudy ve věcech týkajících se těchto tvrzení, je třeba mít na paměti, že trestní odpovědnost se liší od odpovědnosti státu na základě Úmluvy. Soud je v tomto ohledu příslušný rozhodovat právě o odpovědnosti státu na základě Úmluvy. Odpovědnost podle Úmluvy je založena na ustanoveních v ní obsažených, která jsou vykládána ve světle předmětu a cíle Úmluvy, přičemž do úvahy se berou všechna relevantní pravidla a principy mezinárodního práva. Odpovědnost státu, která vychází z aktů jeho orgánů, zástupců nebo zaměstnanců, by se neměla zaměřovat s vnitrostátní právní otázkou individuální trestní odpovědnosti, kterou posuzují vnitrostátní soudy. V působnosti Soudu není vynášet rozhodnutí o vině nebo nevině ve smyslu trestního práva (Giuliani a Gaggio, viz výše, § 182; a Aydan, viz výše, § 71).
45. b) Použití těchto zásad na projednávaný případ
46. Soud konstatuje, a nebylo to rozporováno ani žádnou ze stran, že pasážíř nacházející se v zadní části unikajícího vozidla zemřel následkem pátého nebo šestého výstřelu policisty O. G. Poznává, že použití střelné zbraně v tomto případě mělo za cíl zastavit unikající vozidlo a zjistit totožnost osob nacházejících se ve vozidle, které byly podezřelé ze spáchání krádeže paliva a vloupání. Následně tak úkony policie měly za cíl provést zákonné zatčení ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) Úmluvy (Nachova, viz výše, § 98; a Makaratzis, viz výše, § 64-66).
47. Soud ovšem musí posoudit, zda použití síly pro dosažení výše uvedeného cíle bylo zcela nezbytné. Bere na vědomí tvrzení vnitrostátních orgánů, podle kterých střelná zbraň byla použita proti vozidlu a ne proti osobám, které se v něm nacházely. Soud proto musí nejprve posoudit, zda stupeň rizika, který představovalo použití výstřelu ze zbraně proti vozidlu a který vedl ke ztrátě života, byl striktně přiměřený k nebezpečí, které představovalo unikající vozidlo a naléhavost jeho zastavení.
48. Vnitrostátní soudy stanovily, že bezpečnostní složky zpočátku aktivovaly jejich zvukovou a světelnou signalizaci, avšak bez úspěchu, a dvakrát vystřelily „flash-ball“ zbraní, aby odradily vozidlo od pokračování v úniku. Policista O. G. také adresoval výzvy směrem k vozidlu, když bylo zablokované zařízením policie. Až následně, kdy se pronásledované vozidlo otočilo, se policista O. G. poprvé pokusil použít zbraň proti vozidlu, ale neúspěšně, jelikož se zbraň zasekla. Soud poznává, že k prvnímu výstřelu došlo, když se pan O. G. opět vyhnul vozidlu, jehož řidič neváhal směřovat ve velké rychlosti proti němu, aby mohlo uniknout. Z vyšetřování vyplývá, že bylo vystřeleno celkově šest střel, přičemž vzdálenost při prvním výstřelu byla 2,5 metru a při posledních výstřelech více než 20 metrů. Na autě, ve kterém se nacházel syn stěžovatelů, se našlo pět zásahů kulkou: jeden na spodní části dveří vpravo, jeden na spodní straně kufru, dva na pravém zadním kole a nakonec projektil, který postupně perforoval spodní část zadních dveří až na zadní sedadlo. Navíc jeden projektil zasáhl buď stěny nedalekého domu, nebo zničené části vozidla.
49. Soud konstatuje, že policista O. G. začal střílet v momentu, kdy se vozidlo začalo ve zvyšující se rychlosti vzdalovat a dělat kličky; přičemž jak stanovili vyšetřující soudci, byla nízká viditelnost

a úhel trajektorie střely se mechanicky přiblížil k vodorovné rovině z důvodu účinku nárůstu vzdálenosti a zvednutí zbraně. Policista O. G. si navíc byl vědom přítomnosti tří osob ve vozidle a byl si vědom rizik spojených s výstřelem na pohybující se vozidlo.

50. Za těchto okolností, kdy výstřel směřoval na vozidlo takovým způsobem, policista čelil velkému riziku, že zraní nebo usmrtí několik cestujících ve vozidle, jak tomu bylo i v tomto případě. Toto riziko bylo ještě významnější ve vztahu k posledním dvěma výstřelům (ze kterých byl jeden smrtelný), u kterých, jak poznamenali vyšetřující soudci, šance pro zastavení vozidla zasáhnutím motoru nebo pneumatik, berouc v úvahu vzdálenost a osu střely, prakticky neexistovala.
51. Soud ovšem připomíná, že takový stupeň rizika pro život může být odůvodněný jedině v případě, že výstřel ze zbraně je poslední možnost s cílem zabránit zjevnému a bezprostřednímu nebezpečí, které představuje řidič vozidla, aby se mu podařilo uniknout (Juozaitiene a Bikulčius, viz výše, § 78). Soud musí proto posoudit druh újmy, kterému se policista snažil zabránit, a konkrétněji povahu trestného činu spáchaného řidičem unikajícího vozidla a hrozby, kterou představuje (Nachova, viz výše, § 96).
52. Soud v tomto ohledu poznamenává, že vozidlo bylo pronásledováno, protože osoby ve vozidle byly podezřelé ze spáchání trestných činů proti majetku a ne proti osobám, a to konkrétně z krádeže paliva a vloupání do automatické prádelny. Nebyly podezřelé ze spáchání násilných trestných činů a nebylo ani tvrzeno, že by osoby ve vozidle byly ozbrojené nebo že by si byl policista myslel, že se jednalo o teroristický útok (cf., a contrario, Makaratzis viz výše, § 64-65).
53. Soud nebagatelizuje fakt, že manévrováním s cílem vysvobodit se ze zátarasů policie a uniknout řidič neváhal dvakrát nasměrovat vozidlo ve velké rychlosti přímo proti policistovi O. G., čímž ohrozil jeho život a fyzickou integritu. Toto konání skutečně prokazuje nebezpečnost a odhodlání řidiče. Není ovšem nevyhnutelně možné ztotožnit pasažéry ve vozidle s jeho řidičem, který je sám odpovědný za nebezpečné manévry. Soud navíc poznamenává, že v okamžiku, kdy byl policista schopen vystřelit, jeho život nebo život jeho kolegů nebyl v ohrožení a vozidlo již unikalo. Není ani tvrzeno, že by způsob řízení vozidla za okolností tohoto případu byl přímo nebezpečný pro ostatní účastníky silničního provozu. Soud se domnívá, že vláda neprokázala takové nebezpečí pro jiné nebo pro bezpečí na cestě v daném okamžiku.
54. Soud se i přes zohlednění skutečnosti, že konání řidiče bylo potenciálně nebezpečné, nedomnívá, že úroveň hrozby vyžadovala okamžité zastavení vozidla střelbou, která měla potenciál být smrtelná. Nemůže se domnívat, že v momentě smrtelného výstřelu policista konal s upřímným přesvědčením, že jeho život a fyzická integrita, stejně jako život jeho kolegů nebo jiných osob, se ocitly v nebezpečí (Giuliani a Gaggio, viz výše, § 178 a 189; a Armani Da Silva, viz výše, § 244-248).
55. Soud bere na vědomí, že policisté předtím použili alternativní metody, aby se pokusili zastavit vozidlo: zvukovou a světelnou signalizací, výstřely „flash-ball“ zbraní a výzvy. Krom toho, syn stěžovatelů byl zastřelen v průběhu neočekávané operace vedoucí k vývoji, na který policie reagovala bez speciální předcházející přípravy. Soud nemá v úmyslu uložit vnitrostátním orgánům neúnosné břemeno (Makaratzis, viz výše, § 69). Nicméně se domnívá, že riziko pro život pasažérů vycházející z použití střelné zbraně musí být v tomto případě posouzeno ve světle nepřítomnosti bezprostředního nebezpečí, které by představoval řidič, a současné neexistence naléhavosti zastavit vozidlo.
56. Za těchto okolností má Soud za to, že smrt syna stěžovatelů byla výsledkem použití síly, která v tomto případě nebyla zcela nezbytná pro provedení zákonného zatčení ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. b) Úmluvy. Došlo proto k porušení hmotněprávní složky čl. 2 Úmluvy ve vztahu k smrti syna stěžovatelů.
57. Soud nakonec poukazuje na to, že v období následujícím po tomto případě Francie dne 28. února 2017 přijala zákon, který začleňuje zásady stanovené judikaturou Soudu uvádějící, že bezpečnostní síly můžou použít zbraň pouze v případě, že je to zcela nezbytné, a způsobem, který je striktně přiměřený.

58. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

59. Čl. 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Újma
2. Materiální újma

(...)

2. Morální újma
3. Stěžovatelé požadují částku ve výši 80 000 eur, každý z nich částku 40 000 eur, která jim, jak uvádějí, vznikla z titulu morální újmy.
4. Vláda se domnívá, že uvedená částka je nepřiměřená, a je názoru, že morální újma by pro stěžovatele neměla přesáhnout částku ve výši 30 000 eur, pro každého ze stěžovatelů 15 000 eur.
5. Soud s ohledem na okolnosti tohoto případu rozhodl na spravedlivém základě, že stěžovatelům je třeba přiznat z titulu morální újmy částku ve výši 60 000 eur, pro každého ze stěžovatelů 30 000 eur.
6. Náklady řízení

(...)

1. Úroky z prodlení

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. Prohlašuje stížnost za přijatelnou.
2. Rozhoduje, že došlo k porušení čl. 2 Úmluvy.
3. Rozhoduje
4. a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy nabude právní moci, následující částky:
5. 60 000 eur (...) jako náhradu morální újmy;
6. 9 784 eur (...) jako náhradu nákladů řízení;

(...)

4. Zamítá v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

(Zpracovali prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., a Mgr. Ladislav Kováč, LL.M.)